

Finansdepartementet

Eskilstuna kommuns yttrande över remiss - Stärkt skydd för vissa förtroendevalda och en tydligare intern kontroll i kommuner och regioner (Ds 2024:10)

Eskilstuna kommuns bedömning

Eskilstuna kommun instämmer i huvudsak med promemorians förslag och lämnar följande kommentarer och synpunkter:

Stärkt skydd för vissa förtroendevalda

Utredningen redogör till stora delar på ett bra sätt om förtroendevaldas utsatthet för hot och våld. Skillnaderna i utsatthet mellan kvinnor och män nämns dock endast översiktligt i utredningen, vilket Eskilstuna kommun anser är en brist. Forskning visar att kvinnor är något mer utsatta än män, vilket borde framgå tydligare i utredningen.

Eskilstuna kommun ser utredningens förslag som ett första steg och förväntar sig fortsatt utredning och ytterligare förslag på området. Det behöver då också sättas fokus på den utsatthet som kan drabba den som är anhörig till en förtroendevald.

4.1 Skyddet för förtroendevalda i kommuner och regioner behöver stärkas

Eskilstuna kommun instämmer i att det finns ett behov av att stärka skyddet mot hot och våld för förtroendevalda i kommuner och regioner. Kommunen delar dock inte uppfattningen att behovet är avgränsat till sådana förtroendevalda som fullgör sina uppdrag på heltid eller betydande del av heltid. I många kommuner kan särskilt utsatta förtroendevalda, till exempel ordföranden för socialnämnden, finnas utanför kretsen av hel- eller deltidsengagerade förtroendevalda. Det bör också beaktas att kvinnor är mer utsatta än män.

4.2 En skyldighet att förebygga ohälsa eller olycksfall till följd av hot och våld

Eskilstuna kommun delar uppfattningen att det behöver finnas någon som ansvarar för att förebygga att förtroendevalda utsätts för ohälsa eller olycksfall till följd av hot och våld. Det är rimligt att ansvaret läggs på kommuner och regioner snarare än partier, men frågan är betydligt mer komplex än vad som framgår av utredningen.

Förtroendevalda företräder kommunen/regionen och dess verksamhet i olika uppdrag, men är även representant för sitt parti i andra sammanhang, vilket blir

särskilt tydligt under en valrörelse. Ett tydligare resonemang kring denna gränsdragning och ansvarsfrågan efterfrågas, för att klargöra när det är rimligt att kommunen/regionen kan och bör ta ansvar. Eskilstuna kommun anser således att det behövs ytterligare utredning i frågan om skyddet för förtroendevalda i kommuner och regioner, för att få en tydligare vägledning i denna gränsdragningsfråga gällande uppdrag och ansvar.

Utifrån formuleringen att kommuner/regioner bör vidta *alla åtgärder som behövs* för att förebygga ohälsa eller olycksfall till följd av hot och våld, bör det förtydligas i vilken omfattning en kommun/region överhuvudtaget kan vidta någon åtgärd som begränsar eller styr en förtroendevalds agerande. Det kan finnas en risk för att kommunen/regionen, utifrån hur förslaget nu är formulerat, inskränker och begränsar det partipolitiska arbetet.

Som nämns ovan anser Eskilstuna kommun att behovet av att stärka skyddet mot hot och våld för förtroendevalda inte bör avgränsas till den som fullgör sitt uppdrag på heltid eller betydande del av heltid. Kommuner och regioner bör få i uppdrag att kartlägga och analysera behovet hos samtliga förtroendevalda och utifrån detta vidta dels generella åtgärder som kan gälla för alla förtroendevalda, dels riktade insatser för de som är särskilt utsatta, oavsett omfattning av uppdraget.

Uppdraget som förtroendevald skiljer sig i vissa delar markant från att ha en anställning. Eskilstuna kommun delar utredningens uppfattning att arbetsmiljölagen inte bör göras tillämplig för förtroendevalda. Kommunen anser däremot att utredningen rejält underskattar skillnaderna mellan förtroendevalda och anställda när det gäller det förebyggande arbete och de insatser som föreslås i utredningen. Självklart kan det säkerhetsarbete som bedrivs inom ramen för arbetsmiljöansvaret för anställda i vissa delar utgöra en bra grund i det förebyggande arbetet för förtroendevalda, men Eskilstuna kommuns bedömning är att det också finns stora skillnader och att det i vissa delar måste utformas på ett annat sätt. En del i det är det faktum att förtroendevalda företräder kommunen/regionen och dess verksamhet i olika uppdrag, men även sitt parti i andra sammanhang.

En tydligare intern kontroll i kommuner och regioner

Eskilstuna kommun instämmer i förslaget om ett förtydligande gällande intern kontroll, i fråga om att förebygga fel och oegentligheter. Däremot anses den föreslagna ändringen, i dess nuvarande lydelse, vara öppet för tolkning. Uttrycken ”fel” och ”oegentligheter” ger utrymme för tolkning, och bör därmed preciseras ytterligare för att bestämmelsen ska användas på ett tydligt sätt. Nuvarande lagtext kan anses vara tillräckligt tydlig, och det finns inget som förhindrar att man redan nu arbetar förebyggande på ett förbättrat sätt.

Konsekvenser

Förslaget om en skyldighet att förebygga ohälsa eller olycksfall till följd av hot och våld medför en ny uppgift och därmed ökade kostnader för kommuner och regioner. Förslaget anses innebära en försumbar kostnadsökning av engångskaraktär, för att anpassa säkerhetsrutiner. De löpande utbildnings- och informationsinsatserna är dock

återkommande. Promemorian föreslår uppskattningsvis 6 miljoner i finansiering till kommuner och regioner, varav 5 miljoner är riktat till kommuner.

Eskilstuna kommuns bedömning är att utredningen kraftigt underskattar kostnaden för kommuner och regioner om utredningens förslag genomförs. Uppdrag som förtroendevald skiljer sig markant åt från en anställning och skillnaderna i det förebyggande arbetet för att motverka olycksfall till följd av hot och våld är av en helt annan karaktär. Det är mer omfattande än att kommunen, som det beskrivs i utredningen, ska inkludera ytterligare några personer i det befintliga säkerhetsarbetet. Eskilstuna kommun har idag 23 förtroendevalda som skulle omfattas av den nya lagstiftningen och skulle för detta erhålla ett statsbidrag på uppskattningsvis cirka 50 000 kronor.

I fråga om det andra förslaget gällande internkontrollarbete föreslås ingen ytterligare finansiering, då det utgår från befintliga processer och arbetssätt. Eskilstuna kommun instämmer i den bedömningen.

ESKILSTUNA KOMMUN